

GRÖNA KVINNORS VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2023

UTGÅNGSPUNKT I UTVECKLINGSBETET HAR VARIT ATT: PÅVERKA MAKTSTRUKTURER OCH DELTA I DET OFFENTLIGA SAMTALET OM JÄMSTÄLLDHET. REDSKAP ÄR KUNSKAP OM VEM SOM BESTÄMMER OM JÄMSTÄLLDHET OCH HUR DET PÅVERKAR EKONOMISK, OCH SOCIAL HÅLLBARHET. - MÄNS VÅLD OCH MARGINALISERING AV KVINNOR HAR SYNLIIGGJORTS.

ORGANISATION OCH KOMMUNKATION HAR SKETT BÅDE MED OMVÄRLD SOM MEDLEMMAR GENOM LÄNSTRÄFFAR, MEDLEMSBREV, MEDLEMSMÖTEN, NATIONELLT SOM INTERNATIONELLT SAMARBETE OCH GENOM FACEBOOK OCH HEMSIDA. KRAFT HÄMTATS FRÅN HISTORISKA KVINNliga FÖREBILDER.

Årsmöte hölls den 24 februari i Gamla Borgerskapshuset "Enkehuset" på Norrtullsgatan i Stockholm. Till ordförande valdes Benita Eklund, sekreterare Ingegerd Akselsson Le Douaron, till justerare samt rösträknare Yvonne Åhlberg och Sonja Jonsson. Verksamhetsberättelsen för 2022 presenterades av Ewa Larsson och nyckelkvinnor Sonja Jonsson, Kirsti Kolthoff, Eva Hallström, Ingegerd Akselsson Le Douaron. Berättelsen finns i papperstryck och på hemsidan. Efter årsmötesförhandlingar bjöds på ekologisk buffé och föredrag av Eva Lundqvist, skogsägare i Roslagen som berättade om svårigheterna att sköta skog utifrån hyggesfria metoder som ger en levande vacker skog med rik biologisk mångfald där många vill samsas, både olika organismer, insekter som människor.

Styrelsen har under året haft elva protokollförda möten. Ewa Larsson ordförande och ansvarig redaktör för medlemsbrev och Facebook. Maria Björke kassör och ansvarig för medlemmar, hemsida samt sekreterare del av året, Eva Hallström sekreterare del av året, övriga ledamöter Marja Sandin-Wester, Agneta Granström, Gunilla Larsson, Gunilla Staaf samt ersättarna Kerstin Slåneteg och Tzighe Kifle. Revisorer: Vivianne Gunnarsson och Mia Antonsson.

Auktoriserad revisor: Katarina Nyberg HQV. Valberedning: Gudrun Lindvall sammankallande och Märta-Lena Bergstedt. Arbetsutskott: Ewa Larsson, Maria Björke, Eva Hallström. Nyckelkvinnor fördubblades per län: Kirsti Kolthoff, Tzighe Kifler Uppsala, Eva Hallström och Birgitta Karstensson Värmland, Agneta Granström och Johanna Norrbo Norrbotten, Maria Bergström och Gudrun Lindvall Sörmland, Christina Glaeser och Ingegerd Akselsson Le Douaron Småland. Sonja Jonsson, Gunilla Staaf Stockholm.

Medlemskap i andra organisationer

Under 2023 har Gröna Kvinnor varit medlem i Sveriges Kvinnoorganisationer, SKO. Paraplyorganisationens målsättning är att integrera kvinnors perspektiv i alla politiska, ekonomiska och sociala processer såväl lokalt som genom Europeiska Kvinnolobbyn EWL som på Kvinnokommissionens möten och uppföljningar av CEDAW-konventionen. Ewa Larsson har varit kontaktperson. Ingegerd Akselsson Le Douaron har varit kontaktperson inom projektet "Lön hela dagen", som är ett samarbete mellan SKO och fackföreningar. Gröna Kvinnor har individuella medlemskap i UN Women, kontaktperson Eva Hallström. Gröna Kvinnor har en medlemsandel i Ekobanken, Maria Björke har varit kontaktperson. Föreningen är medlem i Klimatriksdagen och Maria Björke har varit kontaktperson. Gröna Kvinnor är medlemsorganisation i 1325 och Ewa Larsson har varit kontaktperson. Gröna Kvinnor är "stakeholders" i Nordiska Ministerrådets jämställdhetsarbete med fokus Kvinnor och Energi. Ewa Larsson har varit kontaktperson. Gröna Kvinnor är medlemmar i GenderCC, Genus för klimaträttvisa, en internationell kvinnoorganisation med säte i Berlin, Eva Hallström har varit kontaktperson. Ewa Larsson är medlem i GenderCC, Steering Committee, ett policyskapande och organisationsutvecklande organ inom GenderCC. Ewa Larsson är kontaktperson i Allians för Klimaträttvisa. Gröna Kvinnor är med i Föreningen Kvinnominne, Gunilla Staaf är kontaktperson. Vi har även haft tre medlemskap i Green Economics Institute, GEI, Agneta Granström, Eva Hallström och Ewa Larsson. Vi har deltagit i arrangemang tillsammans i "Bred feministisk Plattform", bl. a den 8 mars, då Gunilla Staaf var med.

Ekonomi

Föreningen finansieras genom medlemsavgifter och ett otroligt ideellt arbete. Organisationsstöd för utveckling beviljades under 2023 från Jämställdhetsmyndigheten. Föreningens unika och framgångsrika verksamhet skulle inte vara möjlig utan dess medlemmars ideella arbete, styrelsens och regionala nyckelkvinnorna aktiva medskapande roll.

Moderorganisationen

Vid utgången av 2023 hade föreningen månatlig kontakt med 176 nätverkande Gröna Kvinnor genom medlemsbrev, varav 112 är medlemmar och 105 betalande. Under året har 18 nya medlemmar tillkommit. En kär medlem avlidit och några har avslutat medlemskap och sagt upp medlemsbrev.

Hemsidan

Nu går hemsidan att översättas till olika språk för internationella läsare. Skrifter finns på svenska, engelska och spanska. Årets rapporter finns inlagda och lite "städning" av gammalt material har gjorts. Så roligt att se att olika sökmotorer informerar både om skrifter som aktiviteter.

Facebook

Regelbundet läggs artiklar och synpunkter in som kan intressera fler än just gröna kvinnor, detta för att peppa fler till engagemang. Öppna aktiviteter sprids också, i år är det sex stycken, medan medlemsarrangemang annonseras enbart i medlemsbrev. Föreningens sida har 904 följare och 879 som gillat inläggen.

Moderföreningen

Beslutade i år att utse två nyckelkvinnor per län, helt enkelt för att det är roligare att bjuda in till samtal och peppa varandra i planering. Verksamheten presenteras av respektive län längre fram i berättelsen.

22 mars var Gröna Kvinnor med och manifesterade med "Lön hela dagen" som är ett samarbetsnamn för flera organisationer och administreras av Sveriges Kvinnoorganisationer. Från klockan 15.12 till klockan 17.00 arbetade kvinnor gratis 2023. Löneskillnader mellan kvinnor och män ligger fast och i de korta

anförande som hölls talade Ewa Larsson om hur kvinnor i Norrbotten nu flyr vården för att tjäna väsentligt mer inom gruvnäringen, utan speciell utbildning.

Kungliga Skogshögskolan och Lantbruks Akademin, KSLA, bjöd in civilsamhället till två olika seminariedagar. Ett om ny Livsmedelsstrategi där företrädare för Livsmedelsverk, Jordbruksverk och Naturvårdsverk lovade att samarbeta framöver. Ewa Larsson deltog i efterföljande samtal. Det andra halvdagsseminariet var upplagt som panelsamtal och SLU planering inför "Internationell United Forest and Sociétés Towars 2050" IUFRO, som ska genomföras en vecka i juni 2024 i Stockholm, Ewa Larsson deltog på zoom. Inlägg och frågor om jämställdhet inom skogsnäringen resulterade i att Ewa Larsson inbjöds till två zoom möten tillsammans med några som planerade skogsveckan för att ger råd om hur jämställdhet kan integreras.

8 mars var Gröna Kvinnor medarrangörer i "Bred feministisk Plattforms arrangemang" som fokuserade på "Kvinna, Liv, Frihet, Gunilla Staaf representerade Gröna Kvinnor och deltog även i 8 mars arrangemanget på Sergels torg som medlem i SKO.

Roslagens bokhandel, som föreningen samarbetar med, höll samtalskväll om biologisk mångfald den 25 mars, gröna kvinnan Maria Bergström bidrog med uppskattad berättelse om Humlemors arbete för mångfalden och hur en själv kan bidra genom sin trädgård, rapport finns på hemsidan.

Den 12 april deltog Gunilla Staaf och Märta-Lena Bergstedt i seminarium på Mäster Olofsgården i Gamla stan om "Gudinnans återkomst" från Patriarkat till Partnerskap". Flera föreningar samarbetade bland annat 1325, Elin Wägnersällskapet och Framtiden i Våra händer. På bilden spelar och sjunger gröna kvinnan Anita Berger. Rapport på hemsidan.

Ekobanken, en transparent och hållbar medlemsbank, höll årsmöte den 28 april i Ytter Järna Kulturhus och hade då 25-års kalas. Maria Björke deltog som representant för föreningen. Gröna Kvinnor fick möjlighet att samtala med de inbjudna ungdomarna som representerade föreningen Aurora, de har stämt svenska staten i allmän domstol för att klimatkrisen inte som en kris. Domstolsprocesser är dyra och ungdomarna tar tacksamt emot donationer, vilket vi skrivit om i medlemsbrev.

Allians för Klimaträttvisa, ARK, hade ett större arrangemang 6 maj RÅDSLAG RÄTTVIS OMSTÄLLNING. Gröna Kvinnor medverkade genom Ewa Larsson i det demokratiska förarbetet som skedde i mindre grupper. Här vaskades programmet fram och fyra teman bestämdes.

1 Öka takten - Sverige behöver klimatmål och klimatbudget för att nå Parisavtalet.

2 Politiskt ledarskap - Styrning, samordning och investeringar som för oss till målen.

3 Verka för rättvisa i omställningen — i Sverige och globalt.

4 Trygga Sveriges arbetstagare - trygghet och inflytande i omställning.

Under genomförandedagen var det sammanlagt tolv talare med stor bredd, från "We don't have time", till Vårdförbundet och HSB. Ewa Larsson talade under pass två om vikten av jämställt ledarskap och jämställdhetens historia från dess vi fick en vice statsminister som jämställdhetsminister. Hur Sverige blev världens mest jämställda parlament 1994 och hur landets politiska inriktning som feministisk regering påverkat global utveckling för jämställdhet inom FN.

Inför organisationsutveckling i Värmland i augusti uppmanades alla att läsa boken "Friggas dal", ett gruppinköp gjordes. Genomförandet av två organisationsdagar i Värmland var mycket lyckat då det gav goda tillfällen för styrelsens ledamöter att träffa lokala gröna kvinnor och kunna berätta

om föreningens uppkomst och syfte. Värmland är föreningens andra äldsta och största lokala grupp. Se mer i separat rapport som finns på hemsidan.

Första veckan i augusti under "Prideveckan" anordnade Roslagens

bokhandel "Vädring av folkdräkter" på Kultur-torget i Norrtälje. "Land och rike runt, i när och i fjärran - och i främmande land, finns dräkter, kläder och kostymer av olika slag som representerar ett

geografiskt område, ett land, en region eller ett landskap. De speciella kläderna används vid särskilda, kanske festliga tillfällen för att visa och berätta om vad som finns och varför" hälsade Anette Grinde och bad de medverkande berätta sin dräkts historia. Här står Ewa Larsson, Anette Grinde och Kerstin Slåneteg utanför Roslagens bokhandel på Kulturtorget. Ewa bär en "bryggarklänning" som Vanja Brunzell ritat och sytt upp i råsidan. Vanja, som dog 2010 intresserade sig för svensk och nordisk historia, gjorde egna efterforskningar och omtolkade dåtid till ett textilt nutida uttryck. Vanjas verkstad fanns i Österbybruk och Nordiska museet gav henne en plattform att visa upp sina ny tolkade historiska skönheter. Vivianne Gunnarsson dök upp lite senare och vi delade ut information om Gröna Kvinnor.

"Week of Action" pågick mellan den 15-22 september och var ett samarbete mellan åttio olika organisationer där Gröna Kvinnor var en av dem. Olika gröna kvinnor var med på olika aktiviteter och i den avslutande manifestationen deltog både Maria Björke, Kerstin Allergren, Brigitte Deck och Ewa Larsson. Kerstin hade sytt en ny banderoll dagen till ära, Gröna Kvinnor är både Jämställda och Hållbara.

1325 arrangerade en aktivitetsdag för medlemsföreningar den 16 september i Stockholm. Det handlade om unga flickor i Palestina och

Jemen, Ewa Larsson deltog på plats och Marja Sandin Wester samt Susanne Wise deltog på länk. Annika Söder talade om sitt långvariga diplomatiska globala arbete. Annika delgav även insikter om FAO, FN:s största fackorgan med 194 medlemsländer specialområde jord- och skogsbruk samt fiske. En patriarkal tillbakagång har noterats även där och vikten av kvinnors deltagande poängterades.

Sveriges Kvinnoorganisationer hade sitt ordförandemöte 14-15 oktober, Märta-Lena Bergstedt och Ewa Larsson deltog. Det var mycket engagerande och inspirerande dagar där organisationerna fick jobba i olika mindre grupper och lära mer av varandra.

Den 23 oktober medverkade Ewa Larsson i ett seminarium som tankesmedjan Dialogerna anordnade på temat "Att utforska det andliga med vetenskaplig metod". Ewas inlägg handlade om Selma Lagerlöfs jubileumstal om Heliga Birgitta som Anna-Karin Palm lyft fram i sin bok om Birgitta. En koppling till dagens kunskap gjordes om hur vi ständigt påverkas och påverkar varandra. Finns inspelat på zoom.

Medlemsmöten

Medlemmar har efterfrågat medlemsmöten på zoom då vi är spridda över hela landet och har sexton medlemmar som inte ingår i någon av våra nyckel kvinns områden. I år har vi haft fem sådana möten.

Det första hölls 23 maj om JÄMSTÄLLDHET, KLIMAT OCH SOCIAL RÄTTVISA, en utbildning om gröna kvinnors grund för sitt jämställdhetsarbete för kvinnors makt och inflytande baserat på regeringens jämställdhetspolitiska mål, CEDAW-konventionen och "Platform for Action samt AGENDA 2030 mål 5 om jämställdhet och FN:s Klimat COP som ska "Close the Gender Gap". Ewa Larsson inledde med fakta och sedan hade vi rundabordssamtal. Mycket uppskattat.

Den 5 juli var nästa med rubrik SAMVETE – ATT VETA TILLSAMMANS. Ewa Larsson och Gunilla Larsson belyste relationen mellan ekonomi, energi, kolonisation av Sápmi och samiska rättigheter. Här kom vi fram till att vi ville lära mer om regler för gruvdrift och försiktighetsprincipen.

Den 30 augusti hade vi ett uppsamlande medlemsmöte för dem som inte kunnat delta i olika aktiviteter, vi konstaterade att DET FINNS ANDLIGHET I VÄVEN. Gunilla Larsson berättade om utvecklingen kring att uppmärksamma Heliga Birgitta i Finsta, Marja Sandin Wester berättade om Otilia Adelborgmuseet som pionjär inom tecknade serier och hennes

akvarellmålade böcker för barn i Gagnef och Ewa Larsson berättade om Selma Lagerlöfs närmande andlighet inför hennes jubileumstal till Heliga Birgitta och lyfte fram citatet ”Vad som kommit några få till del, skall kanske kunna bli en själens allmänna ägodel.” Selma Lagerlöf valde att citera Rudolf Steiner i sin avslutning ”Man skall inte sitta som en drömmande mystiker utan genom ansträngning av hela sin tankeförmåga nå fram till den värld som annars är fördold för oss.” Här försökte vi i efterföljande rundabordssamtal koppla en historisk underliggande feminine andlig strömning som kittlade oss att vilja fortsätta.

Den 3 oktober bjöds Gunilla Högberg Björck in att tala om miljöjuridik. Föreningen uppfattar att hennes trettioåriga arbete med att företräda natur, vatten och fåglar i miljödomstolar, förvaltningsdomstolar, i EU-domstolen och Europadomstolen för mänskliga rättigheter är unik. Efter hade vi omtumlande rundabordssamtal där insikten växte om att få till skarp lagstiftning inom området. Samtidigt signalerar nu svenska politiker en tvärtomlinje att allt ska underställas smutsig industri som kallas grön utveckling.

Den 14 december hade föreningen sitt femte zoom möte, nu med de nyss hemkomna tre damerna från COP28 i Dubai. Agneta Granström, Eva Hallström och Ewa Larsson berättade högst personligt om jämställdheten på konferensen. Om Gender museum, förhandlingsresultat och representation. Om alla möten och vad som togs med hem. Efter blev det frågor och samtal.

Moderföreningen Internationellt

Genom samarbete med Green Economics Insitute erbjuds föreningens företrädare att skriva inom aktuella nationella ämnen som publiceras i Institutets omfattande bokutgivning. Enligt Academia har Ewa Larssons olika inlägg tagits upp 48 gånger i olika skrifter som Institutet givit ut.

På Sveriges Kvinnoorganisationers informationsmöte om ”the Commission on the Status of Women”, CSW, deltog Eva Hallström och Ewa Larsson. Skriften om Stockholm +50 som både är en genomgång av FNs Jämställdhets och Miljöarbete samt rapport från det stora internationella Stockholmsmötet föregående år är en tidlös skrift och efterfrågas tillsammans med samtal, skriften finns på hemsidan.

Ewa Larsson inbjöds till Gröna Seniorers Stockholms medlemsmöte att berätta om Stockholm+50, seminariet sändes samtidigt på zoom.

Gröna Kvinnor medverkade med eget seminarium på zoom på CSW67. Det var Eva Hallström, Lotta Hedberg, Agneta Granström och Ewa Larsson som talade och modererade på temat "Intertwin Gender Equality and Ecofeminism". Skriften med samma namn som Ewa och Lotta skrivit presenterades också, finns på hemsidan. Det är andra gången vi medverkar via zoom i stället för att närvara på plats. Detta år lockade inte temat lika många som föregående år och vi hade en del tekniska problem, men de som deltog var från hela världen och uppskattade mycket vår infallsvinkel. Att se kopplingen mellan strukturer som ger tankar om att både kvinnor och naturen är till för att nyttjas på ett underordnat sätt öppnar för spännande samtal. Och både filosofi och religion har bidragit till detta över och underordnande tänkande som det ekonomiska systemet bekräftar, vilket uttryckas olika i olika länder.

Efter att ha deltagit i regeringens två förberedande samtal inför COP28 i december beslöt styrelsen att tre

gröna kvinnor skulle närvara, Ewa Larsson och Eva Hallström representerade GenderCC och Agneta Granström representerade Green Economic Institute. Att FN beslutat att ha klimatmöte i ett oljeproducerande land där kvinnans frihet är högst marginell och demokratiska rättigheter underställda religion kändes som mycket utmanade. Mötet blev en överraskning och länder kunde enas om att skyndsamt ställa om från fossilberoendet. Däremot gick det sämre med jämställdheten och redan uppnådda texter om att jämställdhet ska integreras i alla dokument fick debatteras igen och det som uppnåddes kan kallas ett "process" beslut, vilket innebär att det som parterna tidigare kommit överens om i

Parisavtalet och i Katowice, nämligen att det förstärkta arbetsprogrammet som antogs i Lima två år före Parisavtalet, fortsatt ska gälla. Detta kan ses

som ett nederlag efterkom inga nya konkretioner antogs. Det är EU som driver på och Sverige spelar här en stor roll. Nu fick förhandlarna istället försvara och förklara vad tidigare processer redan kommit fram till. Sveriges förhandlare förhandlade också för EU. Kvinnorepresentationen i de fyra ekonomiska omställningsfönderna kommer vi fortsätta jobba för. Gröna Kvinnor ger aldrig upp!

Efter COP28 i december erbjöds Gröna Kvinnor deltaga i ett Nordiskt webb arbetsmöte “dedicated to evaluating and advancing gender mainstreaming in climate policy and -action across the Nordic region. Slutsats blev att tyngden bakom jämställdhetsarbetet

håller på att luckras upp då generella politiska påtryckningar avtagit. Mycket oroväckande. Ewa Larsson deltog och hennes synpunkter till gemensamt skriftligt agerande till Nordiska Jämställdhetsministrar noterades i protokollet för fortsatt strategiplanering.

Publicerat

Tidningen Syre publicerade en artikel av Ewa Larsson den 12 januari om Vandana Shiva som talade på Kulturhuset i Ytter Järna om jordars olika kvalitéer, frösorter och det högst rimliga med att ge stöd till lokala odlare utifrån lokala kunskaper och utifrån pågående förändrade väderförhållanden. Sjuttio procent av världens basmat, vete, ris och majs, odlas av kvinnor – det är de som ska styra – inte kemijättarna.

Artikel om att "Kärnkraft inte löser pris på energi" som Ewa Larsson skrev tillsammans med organisationen SERO, Sveriges energiföreningars riksorganisation, publicerades i Skånska Dagbladet, Hallandsposten och Miljömagasinet.

Artikel om att "inte ta bort mor och moderskap från föräldrabalken" som Ewa Larsson skrev tillsammans med organisationer inom Sveriges Kvinnorörelse publicerades i Svenska Dagbladet.

Medverkande organisationer i kampanjen "Lön hela dagen" fick in artikel med namn "Politiker och parter gör något: kvinnors gratisarbete ökar"

Aktiviteter riktade till riksdag och regering

Europarådets Group of Experts on Action Against Violence Against Women and Domestic Violence (GREVIO) gjorde en uppföljning om hur Sverige följer Istanbulkonventionen, Konventionen om att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Tidöregeringens svar fick sedan civilsamhället möjlighet att kommentera till expertgruppen som en skuggrapport. Gröna Kvinnor fick möjlighet genom SKO att delta och skriva under på den mycket kritiska och avancerade genomgången, ligger på hemsida.

Medverkan i nätverket "Feministiskt nej till surrogatmödraskap" med syfte att påverka tidigare och nuvarande regering att betrakta surrogat uppgörelser som trafficking.

Remissvar på regeringens förslag om att underlätta byte av kön.

Föreningen ser redan nu hur osäkerhet om hur kön ska hanteras medför att statistik inte längre görs könsuppdelad, vilket är mycket allvarligt.

Genom styrelsen skickades brev till jämställdhets- och näringsminister med fråga om vilka direktiv de kommer att ge till sina respektive departement om att jämställdhetsintegrera all förhandlingstext till nästa COP-möte och erbjudande om att föreningen kunde bidra med kunskap, vi har ju arbetat med frågan så mycket längre än de båda ministrarna.

Medlemsvärvning Gick i år till Dalarna den 15-16 juli där Marja-Sandin Wester bor en del av året och Gunilla Larsson arbetar.

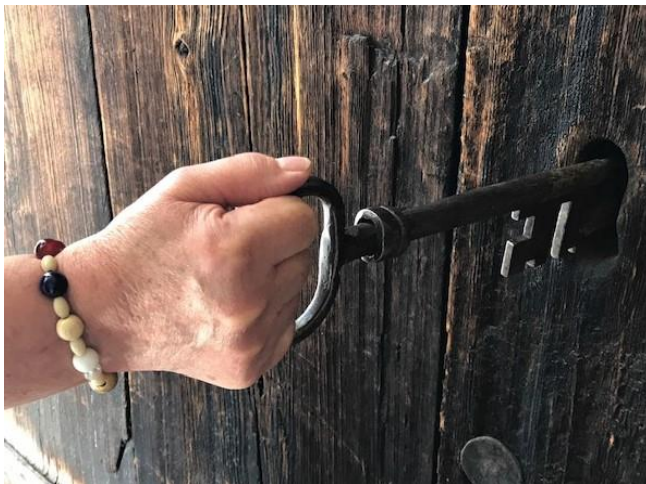
De organiserade olika möten för att sprida kunskap om Gröna Kvinnor och lära mer av Dalarnas kvinnor genom tiderna. Värningen inleddes med ett besök i Gagnef där barnboks-författaren Otilia Adelborg tillbringade dagarna med att förutom skriva barn och ungdomsböcker också driva en knyppelskola. Gagnef kommun har iordningställt ett museum i den gamla bystugan då Otilias hem är i privat ägo. Museets ordförande berättade om Otilia Adelborg som är den svenska bilderbokens skapare och har gett ut en barn och bilderböcker som "Prinsarnes blomsteralfabet" med detaljerade vackra teckningar. Entreprenören Otilia startade ett kvinnokollektiv för kvinnliga konstnärer där Karin Larsson (Carl Larssons fru) deltog och en Knyppelskola som har bidragit till att hantverket lever vidare. Gröna Kvinnor lät sig imponeras och berättade om vårt sätt att uppmuntra kvinnor till engagemang. Sedan hade våra dalska aktivister planerat in ett besök på en av Dalarnas levande fäbodar, Skallskog, en familjedriven Fäbod som tar emot besök och har fäbodvandringar, sillkvällar och ett fäbod café. Ålderkvinnan Land Alice berättade om fäbodens fem fjällkor och de gör egen ost och smör. Rum för natten hade bokats i Birgittagården i Falun som är ett kloster tillhörande den "Allra Heligaste Frälsarens Orden", vanligen kallad Birgittinorden. Orden grundades på 1300-talet av Heliga Birgitta och i Falun 1911 av den Saliga Moder Elisabeth Hesselblad, som varit bosatt i Falun. Birgittasystrarna driver pensionatsverksamhet sedan 1968 och erbjuder andlig och kroppslig vila. Efter middag tog vi en promenad på iordninggjorda stigar i en stillsam

miljö, vi samlade tankar kring kvinnor och andlighet och den internationella välgörenhet, Caritas, som Elisabeth Hesselblad utvecklade. Innan avfärd dagen efter samlades vi med föreståndarinnan och talade om kvinnans kraft att genom sin inlevelse hjälpa varandra och andra. Sedan bar det av till Skattungbyn. Först ett stopp hos café Älvhöjden, Dalarnas äldsta kaffeställe. Här har serverats våfflor sedan 1939 och cafét blev Ingmar Bergmans favoritställe under inspelningarna av de två filmer som spelats in i Skattungbyn. I Skattungbyn finns en mycket omtalad folkhögskolekurs i hållbar livsföring och ekologisk odling startad 1978 av läraren Kåre

Olsson. Här samlades vi, talade om lokalt skogsbruk och organisering av lokal livsmedelsförsörjning genom en byutvecklings-förening. *De olika samarbetena har medfört att Skattungbyn är den by som växer mest i Dalarna.* Byn driver idag skola och förskola, affären är byborna delägare i och volontärer ställer upp och jobbar när det behövs. En miljöprisbelönad byteslada finns där allt mellan himmel och jord byter ägare utan att blanda in pengar Egna spelmän spelar till dans på byns dansbana och i bystugan visas filmer. Hela byn fick i år ett pris för sin unika byutveckling och vid avslutande lunch på lokala produkter hemma hos Marja Sandin Wester var vi alla rörande överens och bekräftade att det bara är tillsammans vi kan ställa om rättvist och jämställt.

Nyckelkvinnor 2023

Nyckelkvinnor fångar upp lokala intressen utifrån föreningens arbetsfält och årsplanering. Bidrar till att kvinnor kan dela kunskap och få redskap att hitta var inom samhället makt och inflytande kan nås. Ansvariga för lokal verksamhet har ökat från en till två personer utom i Stockholm där tre personer delar ansvar. Årets bild är

landskapsträd som Gunilla Staaf rekommenderat. Det finns 25 landskap och 21 län, Sthlm är inget landskap men får dela träd med Bohuslän. Träden får symbolisera behovet av mångfald och föreningens arbete mot enfald och för biologisk mångfald.

Sörmland, landskapsträd Lärk,

**(Larix decidua)
Ett lövträd i familjen tallväxter, fäller sina barr på hösten. Har mycket kärnved, som motverkar röta och är därför ett giftfritt alternativ till tryckimpregnering.**

Maria Bergström och Gudrun Lindvall, har totalt åtta medlemmar och några intresserade som brukar komma med.

Efter samtal om sörmländska förutsättningar och olika planeringar beslöts att fördjupa kännedom om varandra och lokala kvinnors historia genom att den 26-27 augusti tillbringa två dagar tillsammans på Fogelsta utanför

Julita. Dagarna gav mersmak både genom dess spännande lokala prägel och medverkan i Medborgarskolans "Berättarcafé" där möjlighet erbjuds att själv sitta i berättarstolen som kunskap om betydelsen av kvinnors samverkan och dess konkreta resultat.

Tolv kvinnor, varav en ny medlem, deltog och bodde över på Lilla Ulfåsa.

Liselott Karlsson-Selen introducerade platsen, sedan blev vi omhändertagna av Marie Selander och Tuomo Haapala som visade muséet och tog gruppen på guidning. Det politiska beslutet att också ge kvinnor rösträtt inspirerade Elisabeth Tamm,

ägare till Fogelstad, att tillsammans med pedagogen Honorine Hermelin (lärare), Kerstin Hesselgren (riksdagsledamot), Ada Nilsson (läkare) och Elin Wägner (författare) starta utbildning för kvinnor så att de skulle bli bättre på att förvalta sitt medborgarskap och sin nya rösträtt. *Mycket inspirerande vad kvinnor med olika kompetenser kan göra tillsammans.*

Sörmländsk middag lagades av Ingrid Andersson. Korngryn och fläsk (KRAV) och till efterrätt bärkräm med mjölk, kaffe med skorpa. Egentillverkad dryck från länet till maten: flädersaft och äppeldricka.

Korngryn var förr (innan potatisen) en självklar ingrediens i måltiderna. Gröna Kvinnor beslöt att uppmärksamma detta som en utmärkt och mycket miljö/naturvänlig ersättning för importerat ris. Ingrid Anderssons dotter har publicerat boken "Ett år med min mamma – Ett hållbart liv över generationer".

Marie Selander berättade om hur det var att ta sig in i en musikvärld dominerad av män när hon som sextonåring (1964) var med och bildade tjejbandet Nursery Rhymes. Mer om kvinnornas arbete och liv i musikvärlden kan läsas i boken "Herrarnas Kalas".

Kvällen fortsatte med berättelser och förtroliga samtal. Dagen efter bjöds vi naturguidning av Maria Bergström i trädgården där bland alla fina blommor, buskar och träd också upptäcktes den invasiva parksliden. En tidigare trevlig trädgårdsväxt som i takt med klimatförändringarna börjat spridas varhelst den kan slå rot och visat sig ytterst svår att hålla tillbaka.

Avslutning på Sörmlandsmötet blev ett besök på Nordiska museets Julita gård där deltagarna strövade runt bland hus och odlingar och därtill fick en guidning i Stora Huset och gemensam lunch innan hemfärd.

Värmland landskapsträd Poppel (populus)

Växer fort

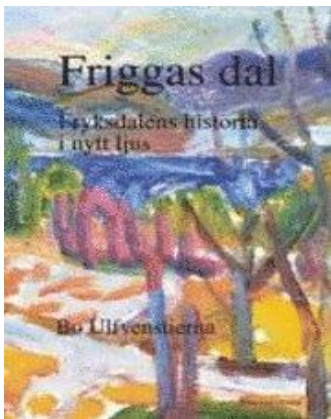

och lever kort men står i alléer, Balsampoppel doftar gudinnerligt på våren. Kan i nordiskt klimat lätt omvandlas till

hållbara textilier och svenska forskare har utvecklat modell för produktion som kan ersätta bomull. Då poppel är mjuk och lättbearbetad har den använts till att göra vissa husgeråd och för att göra träskor.

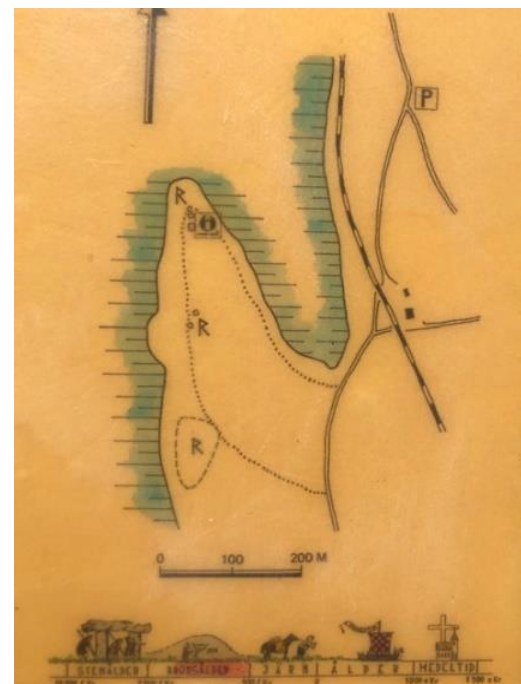
Eva Hallström och Birgitta Karstensson har tolv medlemmar och flera sympatisörer. Samtal och planering sköts mycket digitalt då avstånden är stora. På 8 mars deltog lokala gröna kvinnor med utställning på bibliotek tillsammans med Sunne FN-förening. Agenda 2030 jämställdhetsmål uppmärksammandes och föreningens skrift om Sthlm+50 delades ut. Skriften beskriver FNs miljö- och jämställdhetshistoria samt personliga kommentarer av Ewa Larsson, Vivianne Gunnarsson och Eva Hallström från Sthlm+50 mötet 2022 med genusglasögonen på. Skriften finns att ladda ner på vår hemsida.

En större aktivitet planerades och erbjöds föreningen som del i verksamhetsårets organisationsutveckling. I planeringen ingick att fördjupa sig i Fryksdalens historia och som förberedelse inköptes boken "Friggas dal" skriven av Bo Ulvenstjärna.

Besöket i Fryksdalen Värmland den 17-18 augusti bjöd på en bred palett både som organisations utveckling och som lokalt arrangemang, tretton kvinnor slöt upp varav två nya medlemmar. För att anknyta till lokal historia inkvarterades vi på Frykenstrand, ett semesterhem för arbetande kvinnor framdrivet av socialistiska kvinnor på 40-talet. Då subventionerades kostnaderna genom fack- och industriförbund. Vi noterade med bekräftande nickar att frukost med bricka på säng då serverades.

Boken "Friggas dal" berättar om en kvinnoledd kultur i Fryksdalen under brons- och järnålder. Kristendomen etablerades i dalgången genom ett samarbete mellan kungamakt och kyrkliga företrädare, "fridlysta" munkar mötte en historiskt äldre fruktbarhets kult. Handel och kulturutbyten utvecklades under bronsåldern där vatten förenade. Förhistorisk bebyggelse i lundar och vikar där så småningom hemman och gårdar byggts upp utifrån ättegårdsimperierna i Fryksdalen. Ett lyckat seminarium med många frågor, samtal och diskussioner mellan deltagande gröna kvinnor och bokens författare som också arbetar som präst och riksspelman. *Vi fick möta en kultur som var långt mer organiserad än vi tidigare känt till, det fick oss att reflektera över samhällets utformning idag. Då var det Frejas värld och nu pågår patriarkal intervenering - i Fryksdalen!*

Nyckelkvinnorna bjöd in arkeolog Johan Richardsson från Värmlands museum att vid Lappnäs gravrösen från bronsålder berätta om

platsens i dag kända tolv rösen och två stensättningar. Medverkande i gröna kvinnor hade både arkeologisk, konstnärlig och samhällsvetenskaplig kompetens, det bidrog till fördjupande samtal, diskussioner och en allmän kunskapshöjning för oss alla, ett gemensamt skapande.

Under vår vistelse spelade Västanåteatern "Solens dotter" i Rottneros park, en färgsprakande mytisk föreställning, som bygger på Anders Fjellners diktcykel "Solsönernas saga" och är ett samarbete med Det Samiske Nasjonalteatret Beaivvás i Guovdageaidnu och Kautokeino i Finnmark samt Norge. Föreställningen handlade om samer och dess nåjder och om hur modergudinnan Máttaráhkka skapade världen med hjälp av sina tre döttrar: Saráhkka, Juoksáhkka och Uksáhkka.

Gröna Kvinnors aktiviteter ger kvinnor stöd och energi att brett påverka för jämställdhet. Efter dagarna kände vi oss stärkta. Föreningen gläds över att Värmland fått nya medlemmar och ser fram emot att utvecklas med aktiviteter där en del av planeringen är att fördjupa sig i kvinnors historiska inflytande över den så kallade "Pilgrimstapeteten" pågår.

Uppland, landskapsträd Alm

(*Ulmus glabra*)

Almens grova bark är en av de bästa livsmiljöerna för lavar, mossor, insekter. Almen är slättens träd framför andra. Kan bli trettio meter hög och har ett utbredd rotsystem. De är vårens knoppande och blommande träd. Virket av alm är starkt och vackert ådrigt.

Har använts till bottenplankor i segelfartyg. Innerbarken är rik på stärkelse och maldes förr till mjöl. Almfrukterna växer i klasar, går att äta färska på våren, i sallad och är smaskigt goda att steka steka i smör.

Kirsti Kolthoff och Tzighe Kifle har åtta medlemmar och ett brett nätverk.

Har under året arbetat med att lyfta maktstrukturer och jämställdhet som redskap för ekonomisk, social omställning med biologisk mångfald och lokal livsmedelsförsörjning som mål. Start under våren med prioriteringar utifrån kvinnans roll som samhällsbärare och med ekonomiska påfrestningar av högre priser på livsmedel. Samverkansavtal för studiecirkel skrevs av Gröna Kvinnor Uppsala med ABF:s studieförbund Uppsala. ABF har bidragit med layout och kopiering av affischer, info insatser och gratis lokal. Två möten under våren och två under hösten där Tzighe ansvarade för mat och matlagning och Kirsti för samtalen i aktuella frågor.

”Klimatet Uppsala 50+ och framtiden”, anordnades i november både på zoom och fysiskt. Efter välkomnande av Tzighe Kifle och Kirsti Kolthoff, presenterades Gröna Kvinnors rapport om FNs historiska miljö- och jämställdhetsarbete. Ewa Larsson, ordförande i GK medverkade på zoom med kloka ord från Elin Wägners Väckarklockan på temat ”Klimat och miljö”, Kirsti Kolthoff modererade.

Inbjudna gäster presenterade sina svar på våra frågor och samtal följde. - Är en snabb och rättvis omställning möjlig? Maria Gardfjell, ordförande i Naturskyddsföreningen Uppsala län – talar på bilden.

Är ett socialt hållbart län för minskad klimatpåverkan möjlig? På zoom talade Unn Harsem, (c) ordförande Regionala Utvecklingsnämnden om Uppsalas alla möjligheter.

Mötet avslutades med sammanfattande kommentarer och summering.

Deltagarna framförde att mötet varit givande. Tack för tekniskt stöd

Hamad Issa, ABF Up.

Norrbottnen, landskapsträd Rönna (Sorbus aucuparia)

Växer fort och blir inte gammal, trivs i näringsfattig jord. Är det andra trädet i det

keltiska trädalfabetet Ogham, två symboliserar samarbete & partnerskap. Rönträdet tål kyla och mörker och slog rot i nordens

fjälltrakter när isen drog sig undan. Rönna betraktas som helig i samiska sagor och enligt forntida myt står trädet nära kvinnan, symboliserar hennes månatliga blod och bären ansågs läkande.

Agneta Granström har fyra medlemmar, planeringsarbete har mest skett digitalt då avstånden är stora. Lokalt tema har utvecklats utifrån tidigare arbete utifrån tesen: "Utvecklingen går i manliga skor". Frågeställningen

har spetsats med frågan: - Går industri och näringslivsutveckling i manliga skor? - Hur ser jämställdheten ut i företagen?

Under Jokkmokks marknad i februari hade lokala gröna kvinnor ett möte med samiska kvinnor med tema om jämställdhet i det lokala lilla näringslivet, åtta kvinnor deltog i samtalet. Många kvinnor har en enskild firma då du som kulturarbetare/konstnär eller hantverkare inte har någon annan företagsform att välja på. Här kan kommuner bidra med att hjälpa till att informera om de små lokala företag som finns tex genom att bygga företagarkluster och se över bidragsregler så att kvinnor inte missgynnas.

I november bjöd Gröna kvinnor in konsultföretag till en träff i Boden. Helena Hed, VD och Koncernchef på PE Teknik Arkitektur, som 2023 fick Allbright Priset 2023 för sitt systematiska arbete med jämställdhet i företaget, berättade på ett öppet möte om jämställdhet i näringslivet utifrån hennes egna erfarenheter och strategiska arbete. Mötet hölls på ett café med efterföljande fika och samtal. Slutsatsen var tydlig, *utan ett strategisk arbete ingen jämställdhet. Men när jämställdhet nås blir arbetsplatsen trevligare och företaget mer lönsamt.*

Samtal har också förts om alla de nya gruvtillstånd som söks, både företag som vill utvidga befintliga gruvor och ansökningar för gruvdrift på helt nya platser. Intresse för det statliga arbete som "Bergsstaten" utför har väckts. Ett medlemsmöte har anordnats på temat för hela föreningen och en rapport tagits fram som ligger på hemsidan.

Småland, landskapsträd En (*Juniperus communis*)

Enen växer långsamt och kan bli upp till 750 år gammal. Tar tre år från befruktning till bär som ansetts bra att koka mot kikhosta och för inre rening då saften är urindrivande. Mortlade bär används för sås till viltkött och till att krydda bränn. Inom folktro har enen en särställning i paritet med rönnen. Mytologiskt ansågs

den ge skydd mot onda makter. Staven i smörkärnan gjordes av en eller rönn liksom andra köksredskap och dryckeskärl. Att bränna kvistar av en vid bastubad anses fortfarande renande och helande för både kropp och själ.

Christina Glaeser och Ingegerd Akselsson Le Douaron har åtta medlemmar varav sju i Jönköpings län. Både sjukdom och dödsfall bland en av nyckelkvinnornas anhöriga, samt andra mer praktiska hinder medfört att kraft till gemensamma utåtriktade aktiviteter brustit.

Däremot har nyckelkvinnorna i Småland, planerat aktiviteter och haft kontakter med lokala kvinnliga aktörer inom området ekologisk odling, med ambitionen att arrangera en dag med stimulerande och lärorika aktiviteter sommaren eller tidig höst 2023. De har haft kontakt med Hillevi Helmfrid, som vinter odlar ekologiskt i tunnelväxthus. Finns också planer ett besök hos en kvinnlig hästbonde som är verksam utanför Vimmerby. Planerna ligger klara och kan istället genomföras sommar eller tidig höst 2024. *Tanken är att på sikt bli en träffpunkt i Småland för kvinnor som vill bidra till en hållbar och jämställd utveckling med kvinnliga entreprenörer och/eller ledare som förebilder och inspiratörer inom ekologiska näringar och verksamheter.*

Stockholm, har inget landskapsträd men får dela Lind med Bohuslän. (Tilia cordata)

Linden växer långsamt, kan bli upp till tjugofem meter hög och få kraftigt omfång.

Används att göra möbler av och medicinskt som te vid förkylning eller att tugga bladen mot munsår och blåsor. Blommorna ger rikligt med nektar till bins förtjusning. Innerbarken är seg och har använts att göra korgar och mattor av och det mjuka träet

har använts till att göra skulpturer. Lind har ofta planterats som vårdträd och skyddade genom sin höjd mot åsknedslag. Historiskt förekommer linden i medeltida ballader och besjungs som hemort för Lindormen, älvor och skrömt. I Tyskland, Estland, Lettland och Litauen har olika sedvänjor av trädrykan levt kvar in på 1800-talet. Mytologiskt har linden en ställning och ansågs helgad åt Freja, helhetens och kärlekens gudinna. Linden kunde i vårliga fester vara samlingsplats för både lek, dans och älskog.

Sonja Jonsson, Gunilla Staaf och Ewa Larsson har femtiosex medlemmar inom länet. De har gemensamt fångat upp förslag och olika intressen för gemensamma aktiviteter. Verksamhetsåret inleddes med ett samarbete mellan Roslagens bokhandel, Naturskyddsföreningen och Sensus, i

Norrtälje den 25 mars. Temat var om "insekter är viktiga för vår planet" och stort fokus kom att läggas på humlor då gröna kvinnan Maria Bergström bjöds in att föreläsa med titeln "Humlan - mångfaldens drottning och andra insekter". Här fanns också tid att tala om gröna kvinnors verksamhet.

En guidad visning av Monica Sjöös fantastiska utställning på Moderna Museet erbjöds den 14 juni, tolv kvinnor slöt upp. Urvalet tavlor var stort med en blandning av mytologiska och politiska budskap. Monica Sjöo var både miljöaktivist och feminist, i DN beskrevs hon som en:

"Kosmisk kvinnlig kraft i ett ikoniskt konstnärskap".

Monica Sjöo debatterade genom sina målningar och använde dåtid till att beskriva nutid och föreslå framtid. Utställningen sattes upp som en

pendang till vår egen tid och på invigning var Greta Thunberg med och talade. Vi var en stor grupp gröna kvinnor som slöt upp kring vår curator, samtal och kunskapspåfyllnad inleddes redan under visningen, till allas glädje, och efter visningen hade vi fika med rundabordssamtal om historiska likheter och redskap på väg. Flera uttryckte sorg över att Monica Sjöo inte lever idag, vi hade gärna välkomnat henne som grön kvinna, då kanske hon inte känts sig så ensam och missförstådd i Sverige och behövt emigrera till England för att finna systerskap.

Den 21 juni medverkade Kerstin Slåneteg och Ewa Larsson då Gunilla Larsson officiellt agerade ceremonimästare och till musik invigde den helt nyrestaurerade Birgitta-källan i Finsta. Nu går det att spegla sig i källans vatten och viska sin önskan.

Det är en dröm som, genom hårt arbete och nätverkande, gått i uppfyllelse. En dröm som fick ord när gröna kvinnor besökte platsen för första gången i oktober 2021. Sedan dess har också en skrift gjorts "Platsens själ" och trycks upp i tvåhundra exemplar. Intresset i föreningen och hos andra för historiska kvinnliga förebilder har medfört att skriften "Platsens själ", där Birgittas energi i sitt arbete kopplats till mytologiska kvinnliga förebilder i Roslagen helt har tagit slut. Vi hoppas kunna göra nytryck 2024.

En efterlängtad återbesök till Finsta gjordes den 7 oktober. Föreningens engagemang i utvecklingen av Finsta utifrån Heliga Birgittas verkande där har fullföljs genom inspiration av Gunilla Larsson och flera ville se hennes och andras resultat så vi hjälptes åt att arrangera ett eget program med Gunilla Larsson som ledsagare. Flera bilar hämtade upp intresserade medlemmar från hela Stockholms regionen. Förutom utställning i kyrka, pilgrimspromenad och lunch i gården där Gunilla delgav historiska

berättelse så dansade vi cirkeldans runt den nyinvigda källan ledd av Ewa Larsson och till musik av Loreena McKennit. Pilgrimspromenaden var kantad av kloka ordspråk från Birgitta själv, som denna:

Var fast som berget,
flammande som lågan.

Be as firm as a rock, ardent as a flame

Och den här

Blåsväder tänds ingen eld, om inte gnistan kommer till.

The wind does not light a fire, if there is no spark.

För Gröna Kvinnor 2023 genom styrelsen

Ewa Larsson

Maria Björke

Eva Hallström

Gunilla Larsson

Gunilla Staaf

Agneta Granström

Marja Sandin Wester Kerstin Slåneteg

Tzighe Kifle

Ett år avslutas i meditativ samvaro, vi låter vår själ vila i den vackra naturen i Finsta, samlar kraft för att "Elda under din vrede" som Ingrid Sjöstrand skriver i en dikt från 70-talet.

Kerstin Norberg har skrivit en roman om rektorn på Fogelsta kvinnliga medborgarskola Honorine Hermelin "Jag måste gå rätt in i elden" som är ett av alla Honorines ordspråk från 30-40-talet.

I Drakens år 2024 vandrar Gröna Kvinnor vidare och använder handens, hjärnan och hjärtats pedagogik när vi tänds gnistor och går igenom eld fasta som berg.